

**Preek 1 december, voortzetting en dankzegging H.A.
HWS Ontmoetingskerk
Ruth 4:13-22**

Gemeente van Jezus Christus,

Komend jaar wordt er een bijzonder archief openbaar gemaakt. In dat archief staan de namen van alle mensen die na de Tweede Wereldoorlog verdacht werden van samenwerking met de vijand. In dat archief staan zo'n 425.000 namen. Naar ik begreep was oorspronkelijk de bedoeling dat in januari in één keer alles online zou komen, met uitzondering van de namen van mensen die mogelijk nog leven, maar dat plan is gewijzigd. In januari worden alleen de ernstigere gevallen openbaar gemaakt en pas later de rest van de namen. Het idee daarachter is dat de ernstigere gevallen toch al te vinden waren via internet. Daarnaast wordt het archief zo beschermd dat zoekmachines zoals google geen resultaten erin weergeven.

Dat is best opvallend. Er worden geen namen genoemd van mensen die nog leven, alleen van mensen die al gestorven zijn, maar toch ligt het nog zo gevoelig dat niet alles in één keer bekend wordt gemaakt. Het gaat dan over de kinderen, de kleinkinderen en misschien zelfs de achterkleinkinderen van de mensen die erin staan. Kennelijk bestaat er het risico dat die mensen worden aangekeken op iets wat hun voorouders heel lang geleden hebben gedaan. En dat in onze cultuur die draait om het eigen individu. In onze tijd rekenen we mensen af op hun eigen daden, en niet die van hun familieleden. Toch kan kennelijk het etiket 'fout' van tachtig jaar geleden nu nog steeds een wezenlijke rol spelen in het hedendaagse leven. En dat is opvallend in onze huidige tijd en cultuur.

Israël was in Bijbelse tijden zeer zeker geen geïndividualiseerde cultuur. Vrijwel alles draaide om de familie. Je voorgeslacht bepaalde hoe jij bekend stond in je omgeving. En je familie was je grootste bron van rijkdom. Vanochtend in de preek heb ik daar ook al het een en ander over gezegd. En zo was Naomi aan het begin van het Bijbelboek Ruth een rijk persoon. Ze had twee zonen. Met name zonen werden gezien als zeer waardevol voor de familie. Dochters trouwden en werden onderdeel van hun schoonfamilie. Maar mannen bleven bij de familie horen. Zij verdienden geld, zij beheerden de bezittingen, zij vertegenwoordigden de familie in de stam, zij beschermden de familie. Naomi was dus een rijke vrouw. Maar er kwamen geen kleinkinderen. En na haar man overleden ook haar beide zoons. Naomi werd arm. Na haar tijd in Moab ging ze terug naar huis, terug naar Bethlehem. Orpa ging naar haar familie in Moab. Maar Ruth koos ervoor om met Naomi mee te gaan naar Israël. Ze offerde een veilige toekomst in haar eigen familie op en ging als vreemdeling in Bethlehem wonen.

Vanochtend lazen we het begin van het Bijbelboek Ruth en vanmiddag het einde. In de gedeeltes er tussen gaat het over Ruth die Boaz leert kennen. En Boaz die als 'losser'

optreedt voor Ruth. Ik leg zo nog uit wat een lossers is. Uiteindelijk trouwt Boaz met Ruth, en zo lazen we: ze krijgen een zoon Obed. En volgens veel uitleggers het kernvers van heel het Bijbelboek Ruth is vers 16 die we lazen: 'Naomi nam de jongen op haar schoot en bleef hem vanaf dat moment verzorgen.' En daarop volgt vers 17: 'De buurvrouwen gaven hem zijn naam. 'Naomi heeft een zoon gekregen,' zeiden ze, en ze noemden hem Obed. Hij is de vader van Isaï, die de vader is van David.' Naomi had alles verloren. Zo horen we haar in Ruth 1 zeggen dat ze met lege handen is teruggekeerd in Bethlehem. Maar dat klopte niet helemaal. Ze had haar geloof in God, en door Hem bleek de Moabitische schoondochter de weg naar herstel. Naar een nieuwe toekomst. We lazen dat Ruth meer waard was dan zeven zonen. Een gezin met zeven zonen werd als volmaakt gezien, dat was absolute rijkdom. Maar de schoondochter uit Moab bleek meer waard te zijn, bleek het leven meer dan volmaakt te maken. En dat komt tot voltooiing met de geboorte van Obed. De toekomst voor de familie van Naomi ligt weer open. Het was niet meer verwacht, maar het kwam volledig goed.

Misschien denk je nu wel, maar genetisch gezien is Naomi toch helemaal niet de grootmoeder van Obed? Boaz was weliswaar een familielid, maar Ruth was alleen aangetrouwd. In het oude Israël had elke familie grondbezit. En natuurlijk het kon goed gaan in de familie, het bezit werd meer. Het kon ook slecht gaan. Het bezit werd minder. Maar hoe dan ook. Volgens de wet van Mozes ging elk vijftigste jaar al het grond weer terug naar de familie bij wie het hoorde. Zo kon elke familie, hoe diep ze ook gezonken waren, uiteindelijk weer uit het dal opkruipen. Tenzij de familie er natuurlijk niet meer was. Dat leek het geval te zijn bij de familie van Naomi en haar man Elimelech. De zonen waren gestorven en er waren geen kleinkinderen. Maar om dit te voorkomen was het in de Joodse wet mogelijk dat er een lossers zou optreden. Een lossers is iemand die een familieband heeft met een overleden man die geen kinderen heeft gekregen. Idealiter is het een broer, maar het kan ook een neef zijn, of een achterneef. En die lossers trouwt met de weduwe en het eerste kind dat geboren wordt telt dan als het kind, de erfgenaam van de overleden man. Zo blijft de familie voortbestaan, en zo kan er ook voor de oudere generaties in die familie gezorgd worden. Obed is de voortzetting van de familie van Elimelech en Naomi. Er is weer een toekomst voor de familie! Voor ons is het idee van een lossers en het belang van de familie misschien allemaal een beetje vreemd, maar in die tijd en cultuur was het van levensbelang. En zo kwam alles dus toch nog goed voor Naomi.

En het kwam nog meer dan goed. Zoals ik net al zei waren in die tijd geslachtsregisters heel belangrijk. Het vertelt de geschiedenis van een familie en daarmee zegt het heel wat over de status van een familie nu. En wat is de belangrijkste familie van Israël? Dat is de familie van koning David, en daarmee ook de familie van de Messias. In het Bijbelboek Ruth is er een diep diep donker dal waar Naomi en Ruth doorheen gaan, maar aan het einde van het verhaal zijn ze

familie van de toekomstige koning David en de toekomstige Jezus Christus. Een enorme eer. We lazen dat de vrouwen na de geboorte van Obed zeiden: 'Geprezen zij de HEER, die jou vandaag iemand gegeven heeft die voor je zorgen zal. Moge zijn naam in Israël blijven voortbestaan!' De namen van die vrouwen zijn al eeuwen lang vergeten, maar de naam van Obed zal nooit vergeten worden, net als de namen Ruth, Naomi en Boaz, omdat ze verbonden zijn met de naam van Jezus Christus. Het familieverhaal wat rechtstreeks afstevende op een roemloze einde, veranderde door God in een verhaal dat mooier was dan wat je kon dromen.

God heeft het gegeven. Door het hele Bijbelboek Ruth heen zien we steeds impliciete en expliciete verwijzingen naar het handelen van God. Elke stap op de weg was Hij er bij. En uiteindelijk is het God die die prachtige toekomst opent. Dat is het verhaal van Naomi, van Ruth... Dat is ook het verhaal van heel Israël.

Door de geschiedenis van Israël heen zien we keer op keer gebeuren dat het over en uit lijkt te zijn voor het volk. In Egypte als slavenvolk, in de tijd van Simon toen ze op leken te gaan in het Filistijnse volk, in de tijd van de ballingschap toen het volk zelfs het beloofde land moest verlaten, in de tijd dat slechts een rest terugkeerde en met allerlei moeilijkheden te maken had... Keer op keer een diep dal van ellende. Maar het is ook elke keer God die een nieuwe toekomst opent, ongedacht en onverwacht. Zij staan in het geslachtsregister van Jezus Christus. Het is Zijn volk. En hoe diep de ellende in het Oude Testament is, God biedt altijd uitkomst.

Maar het grootste wonder moest toen altijd nog gebeuren. Want als mensheid... Er is als we naar onszelf kijken geen hoop. Gewoon simpelweg geen hoop. Er zijn tijden dat het goed lijkt te gaan. Dat veel mensen een tijdlang het goed hebben. Maar de geschiedenis leert ons dat dat altijd slechts tijdelijk is. En als we het nieuws volgen rond het toenemende geweld in deze wereld, bijvoorbeeld deze week weer door de opblazende Syrische burgeroorlog. Of de voorspellingen die klimaatwetenschappers doen met het oog op klimaatverandering. Of de simpele constatering dat de huidige generatie het beter heeft dan de volgende generaties en dat we dus in een neerwaartse spiraal terecht zijn gekomen... Menselijk gezien zijn we op weg naar de afgrond. En sommige delen van de wereld gaat dat sneller dan in anderen, maar ook wij in West-Europa mogen ons ernstig zorgen maken... En misschien herken je dat ook wel in je eigen leven... Dat je je voelt net als Naomi, 'Noem me niet Naomi, noem me Mara' – de bittere.

Maar dat is allemaal puur menselijk, buiten God gerekend. Want met God is er hoop waar geen hoop is, door God komt er hoop daar waar zelfs geen hoop kan bestaan. God heeft alles verandert, en God verandert alles.

Wij leven nu in de tijd van Advent. Advent betekent komst. En we kijken in deze tijd uit naar kerst, het feest van Jezus'

komst op aarde. Maar we kijken ook uit naar de komst die beloofd is, dat Jezus terugkeert en alles goed maakt.

En zo leven wij tussen kerst en de terugkomst van Jezus in. En dat is per definitie een periode die gekenmerkt is door hoop. Wanneer je gelooft dan is de donkerste nacht nooit helemaal donker. Hoe moeilijk het in je leven ook is, al zit alles tegen, al ben je net als Naomi. Er is hoop. Want Jezus is gekomen en Jezus zal komen. God verandert alles.

We zien bij Naomi hoe dat kan uitwerken. De diepste ellende verandert in een stralende lach. We zien het bij het volk Israël. Keer op keer op de rand van vernietiging, maar God helpt hen erboven op. Laat de Messias uit hen voortkomen. En zo ook wij... God is trouw. Jezus heeft het licht in een wereld vol duisternis gebracht. En wanneer Hij terugkomt zal de nacht voor altijd voorbij zijn.

Dat is het christelijke geloof. Het geloof van hoop. Hoop niet als een naïef optimisme, maar de zekere verwachting dat hoe moeilijk het nu ook is of kan voelen... Het is nooit te moeilijk voor God. Hij geeft een nieuwe toekomst waar het einde zeker lijkt.

Vandaag hebben wij dat op een heel bijzondere manier mogen vieren. Met het Heilige Avondmaal. Wij vierden dat Jezus is gekomen. Wij vierden dat Jezus zal komen. En wij vierden dat Jezus nu in onze levens werkt. En dat heeft Hij ook vandaag weer gedaan juist door de viering van het Heilig Avondmaal heen. We lazen over Naomi: 'Naomi nam de jongen op haar schoot en bleef hem vanaf dat moment verzorgen.' Hoe zal Naomi zich toen gevoeld hebben? Na alle wanhoop, na alle ellende?... Wij hebben meer reden om blij te zijn dan Naomi. Want wij hebben meer ontvangen dan zij heeft. In Christus ontvangen wij alles. Licht in het duister, een nieuwe toekomst, Gods nabijheid elke dag... In Christus ontvangen wij hoop.

En met die hoop leven we naar kerst toe. Wetende dat God grootste dingen heeft gedaan, doet en zal doen in al onze levens. Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410